

BILTEN

ANALIZE, VESTI, STAVOVI

Problem cena energije za industriju u Evropi

Prema istraživačkom centru Brugel, u 2023. godini, cene električne energije za industriju u EU bile su oko 158 posto više nego u SAD, a ta razlika se od tada samo neznatno smanjila

EU: Borba protiv industrijskog pada zakonom „Proizvedeno u Evropi“

CBAM snažno startovao - za sada bez tokova električne energije

Cene CO2 u EU dostigle su najviši nivo od avgusta 2023.: Zašto?

Vud Mekenzi predviđa da će se evropske cene gasa gotovo prepoloviti do 2030. godine

Oprečne vizije energetske suvereniteta u Poljskoj i Mađarskoj

SADRŽAJ

Problem cena energije za industriju u Evropi	OVDE
EU: Borba protiv industrijskog pada zakonom „Proizvedeno u Evropi“	OVDE
Ember: Tranzicija EU dostigla novu prekretnicu 2025. godine	OVDE
2024: gotovo 50% električne energije u EU dolazi iz obnovljivih izvora	OVDE
EU CBAM snažno startovao - za sada bez tokova električne energije	OVDE
Cene CO2 u EU dostigle su najviši nivo od avgusta 2023.: Zašto?	OVDE
Određivanje cene CO2 pod političkim pritiskom	OVDE
Poljska pretrpela veliki sajber napad na elektroenergetsku mrežu	OVDE
Nemačka i EU postigle dogovor o strategiji za elektrane	OVDE
Termoelektrane na ugalj u Nemačkoj ponovo profitabilne	OVDE
Vud Mekenzi predviđa da će se evropske cene gasa gotovo prepoloviti do 2030. godine	OVDE
Izveštaj: Dekarbonizacija se usporava širom Evrope	OVDE
Evropa se obavezuje na širenje energije vetra uprkos kritikama Trampa	OVDE
Evropska skladišta gasa se prazne najbržim ritmom u poslednjih 5 godina	OVDE
Rastu strahovi zbog rastuće zavisnosti Evrope od uvoza američkog gasa	OVDE
Evropske energetske grupe objavile mapu gasne infrastrukture za 2026.	OVDE
Oprečne vizije energetskog suvereniteta u Poljskoj i Mađarskoj	OVDE
Evropa priprema odgovor na scenario da SAD blokiraju pristup tehnologiji	OVDE
Britanija: Vanredno poskupljenje struje radi finansiranja nove nuklearke	OVDE

Problem cena energije za industriju u Evropi

BRISEL - Uprkos stabilizaciji veleprodajnih tržišta, troškovi električne energije za industriju u Evropi ostaju strukturno viši od onih s kojima se suočavaju globalni konkurenti, oblikujući investicione odluke i opterećujući energetske intenzivne sektore, piše **Euraktiv** u analizi objavljenoj 22. januara.

Prema istraživačkom centru Brugel, u 2023. godini, cene električne energije za industriju u EU bile su oko 158 posto više nego u Sjedinjenim Državama, a ta razlika se od tada samo neznatno smanjila, što naglašava trajni uticaj energetske šoka izazvanog ratom u Ukrajini.

Ovu procenu potkrepljuje dugoročno ekonomsko modeliranje. Analiza koju je naručio Biznis jurop (BusinessEurope) otkriva da će troškovi energije i klimatskih promena značajno uticati na konkurentnost evropske industrije i nakon ove decenije, čak i u scenarijima u kojima energetska tranzicija napreduje kako je planirano, osim ako se trenutne postavke politike ne revidiraju.

Slična dijagnoza dolazi i od Evropske komisije. U svom najnovijem izveštaju o cenama i troškovima energije u Evropi navodi se da, iako su veleprodajne cene električne energije i gasa naglo pale u odnosu na vrhunac iz 2022. godine, maloprodajne cene za industriju ostaju znatno iznad nivoa pre krize, oko dva do četiri puta veće od onih s kojima se suočavaju ključni trgovinski partneri.

Istovremeno, komparativni podaci ukazuju na sve veće razlike unutar same EU. Cene industrijske električne energije značajno se razlikuju među državama članicama, što odražava razlike u energetskim miksovima, troškovima mreže, oporezivanju i nacionalnim programima podrške – što pojačava zabrinutost zbog nejednakih konkurentskih uslova unutar Jedinstvenog tržišta.

Na nivou EU, nedavne inicijative usmerene na podršku industrijskoj konkurentnosti do sada su ostavile značajnu slobodu nacionalnim vladama u načinu na koji se rešavaju pritisci na cene energije. Iako su okviri poput Sporazuma o čistoj industriji, ažuriranih pravila o državnoj pomoći i Akcionog plana za pristupačnu energiju proširili skup alata za politiku, oni nisu doveli do jedinstvenog pristupa određivanju cena industrijske električne energije, što je doprinelo sve različitim nacionalnim odgovorima.

Nacionalna rešenja, evropske posledice

Nemačka je otišla najdalje u predlaganju direktne pomoći za industriju. Berlin planira da uvede subvencionisanu „cenu električne energije za industriju“ do početka 2026. godine kao deo šireg napora za stabilizaciju pada industrijske proizvodnje. Međutim, program ostaje podložan odobrenju državne pomoći EU.

Na nivou EU, Berlin također poziva Komisiju da dozvoli kompanijama da kombinuju više mehanizama podrške cenama električne energije, uključujući kompenzacije povezane sa ETS-om i planiranu cenu industrijske energije.

Italija je usvojila strukturiraniji pristup. Kroz svoj mehanizam „Oslobađanje energije“, industrijski potrošači mogu pristupiti električnoj energiji po fiksnoj ceni od 65 €/MWh, što je znatno ispod nedavnih nacionalnih proseka, u zamenu za obaveze povezane s primenom obnovljivih izvora energije.

Evropska komisija izdala je pismo podrške o italijanskoj šemi.

Međutim, italijanske poslovne grupe upozorile su da bi predložena niža politička cena električne energije od strane Nemačke mogla poremetiti konkurentsku ravnotežu unutar Evrope, s obzirom na daleko veći fiskalni prostor Berlina.

Na drugim mestima, inercija politike dodaje još jedan sloj rizika. U Grčkoj, diskusije o usvajanju mehanizma podrške italijanskog tipa tek treba da se pretvore u konkretne mere, ostavljajući energetske intenzivne industrije izložene visokim troškovima energije i produženoj neizvesnosti.

Od upravljanja krizama do strukturalnih izbora

Ove nacionalne razlike se razvijaju u kontekstu rastuće globalne potražnje za električnom energijom. Međunarodna agencija za energiju (IEA) očekuje da će potražnja snažno rasti do 2026. godine, potaknuta ubrzanom elektrifikacijom u industriji, širenjem podatkovnih centara i rastućom potrošnjom električne energije u transportu i zgradama.

Uzevši sve u obzir, evropski odgovor na visoke cene industrijske energije odražava hitnost, ali i fragmentaciju. Više se ne radi o upravljanju krizama, već o strukturnom dizajnu. Kako se dugoročno

modeliranje i službene procene sve više približavaju, debata se pomera s privremenog olakšanja na arhitekturu buduće industrijske konkurentnosti Evrope.

Bez koordiniranog evropskog okvira koji usklađuje pristupačnost energije s dekarbonizacijom i industrijskom politikom, hitne nacionalne mere rizikuju da se učvrste u trajne distorzije – omogućavajući fragmentaciji politike, a ne inovacijama ili efikasnosti, da odrede gde će evropska industrija na kraju opstati.

EU: Borba protiv industrijskog pada zakonom „Proizvedeno u Evropi“

BRISSEL - Evropska unija će predložiti niz novih uslova kako bi osigurala da lokalne kompanije imaju prioritet prilikom donošenja investicionih odluka u regionu od strane država članica i stranih firmi, čime će se preokrenuti filozofija slobodne trgovine koja je upravljala decenijama politike.

Evropska komisija će narednih dana otkriti nova pravila koja će ključne strane investicije u ukupnom iznosu od preko 100 miliona evra podvrgnuti strogim uslovima u

vezi sa deljenjem tehnologija, zapošljavanjem lokalnih radnika i osnivanjem zajedničkih preduzeća sa evropskim kompanijama, prema nacrtu Zakona o industrijskom akceleratoru koji je video Bloomberg News.

Predlog dolazi usred sve većeg usporavanja industrijske proizvodnje u Evropi, pri čemu se neke od energetski najintenzivnijih industrija bore sa visokim cenama goriva nakon izbijanja ukrajinske krize pre skoro četiri godine. Poremećaji u lancu snabdevanja takođe su rezultirali eskalacijom

troškova. U međuvremenu, Kina sve više dominira novim sektorima čistih tehnologija, ostavljajući evropske kompanije iza sebe u trci.

„Kombinacija visokih cena energije, potrebe za velikim investicijama u dekarbonizaciju i nelojalne globalne konkurencije stavlja energetske intenzivne industrije u konkurentski nepovoljan položaj, a postoje i sve veći znaci industrijskog pada“, navodi se u nacrtu dokumenta. „Ekonomska sigurnost Unije zahteva jačanje otpornosti njenih lanaca snabdevanja i zaštitu njenog jedinstvenog tržišta i industrijskih kapaciteta.“

Međutim, plan je izazvao unutrašnje neslaganje među zvaničnicima EU, koji su ukazali na rizik od prekomernog protekcionizma, piše Blumberg

Prema predloženom sistemu, države članice EU će takođe biti podložne strogim novim pravilima o svojim procesima javnih nabavki. Najniža cena više neće biti jedini faktor. Moraće osigurati da ti proizvodi imaju minimalni postotak sadržaja evropskog porekla, uz neke izuzetke za zemlje koje imaju sporazum o slobodnoj trgovini s blokom.

Ostali elementi nacrta zakona uključivaće mogućnost osnivanja „centara za skladištenje“ za uvezene kritične sirovine kako bi se EU učinila otpornijom na buduće šokove u snabdevanju.

Ember: Tranzicija EU dostigla novu prekretnicu 2025. godine

BRISSEL - Energija vetra i sunca su po prvi put u 2025. godini u Evropskoj uniji proizvele više električne energije nego fosilna goriva, što je potaknuto porastom proizvodnje solarne energije.

Vetar i sunce su prošle godine činili rekordnih 30% energije bloka od 27 zemalja, prestigavši fosilna goriva koja su doprinela sa 29%. Samo solarna energija je bila odgovorna za 13% proizvodnje električne energije i porasla je za više od 20%

četvrtu godinu zaredom, nadmašivši i ugalj i hidroenergiju, navodi se u ovogodišnjem [Evropskom pregledu električne energije](#) analitičke firme Ember, objavljenom 22. januara.

U elektroenergetskom sektoru, ugalj je skoro na izlasku, dostigavši novi istorijski minimum u 2025. godini nakon godina strmog pada.

Međutim, EU je i dalje značajno zavisna od gasa.

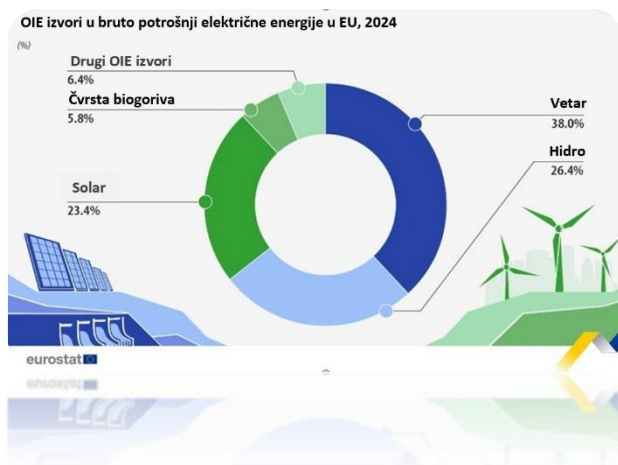
Povećanje proizvodnje energije iz gasa usled pada hidroenergije u 2025. godini povećalo je račun EU za uvoz fosilnog gasa za 16% i dovelo do skoka cena na tržištima električne energije.

Vetar i solarna energija dostigli su 30% električne energije u EU, što je prvi put u istoriji više od fosilne energije (29%), a u odnosu na 20% samo pet godina ranije. Do 2025. godine, vetar i solarna energija su proizveli više energije nego svi fosilni izvori u 14 od 27 zemalja EU.

2024: gotovo 50% električne energije u EU dolazi iz obnovljivih izvora

BRISSEL - U 2024. godini, obnovljivi izvori energije (OIE) činili su 47,5% bruto potrošnje električne energije u EU, što ukazuje na povećanje od 2,1 procentni poen (pp) u odnosu na 2023. godinu, pokazuju najnoviji podaci **Eurostata**. Gotovo su se utrostručili (+30 pp) od početka vremenske serije 2004. godine. Udeo je iznosio 15,9% u 2004. godini, povećao se na 28,6% u 2014. godini i skočio na 47,5% u 2024. godini.

Vetar (38,0% ukupne količine) i hidroenergija (26,4%) činile su gotovo dve trećine električne energije proizvedene iz OIE. Sledila je solarna energija, sa 23,4%, dok su čvrsta biogoriva i drugi obnovljivi izvori činili 5,8% odnosno 6,4%.

Solarna energija je najbrže rastući izvor: u 2008. godini činila je samo 1%, uz snažan porast sa samo 7,4 teravat sata (TWh) u 2008. na 304 TWh u 2024. godini.

Električna energija iz obnovljivih izvora dominira u Austriji i Švedskoj

Podaci pokazuju da je više od 75% električne energije potrošene u 2024. godini proizvedeno iz obnovljivih izvora u Austriji (90,1%, uglavnom hidroenergija), Švedskoj (88,1%, uglavnom hidroenergija i vetar) i Danskoj (79,7%, uglavnom vetar).

Na drugom kraju skale, udeo električne energije iz obnovljivih izvora bio je manji od 25% na Malti (10,7%), Češkoj (17,9%), Luksemburgu (20,5%), Mađarskoj i Kipru (obe po 24,1%) i Slovačkoj (24,9%).

EU CBAM snažno startovao - za sada bez tokova električne energije

BRISSEL - Mehanizam EU za prilagođavanje ugljenika na granicama (CBAM) snažno je debitovao sa 10.483 uvozne deklaracije zabeležene u prvoj nedelji, dok tokova električne energije gotovo da nije bilo, saopštila je Evropska komisija 14. januara, prenosi

S&P Global Platts.

CBAM je obuhvatio uvoz 1,66 miliona metričkih tona robe s visokim udelom ugljenika u svojoj prvoj operativnoj sedmici, pri čemu je 4.100 ekonomskih subjekata uspešno dobilo status ovlašćenog deklaranta CBAM-a, saopštila je EK.

Železo i čelik dominirali su ranim CBAM tokovima sa 1,62 miliona tona, što predstavlja 98% ukupno obuhvaćenih količina i ističe izloženost sektora ovoj politici ugljika.

Međutim, samo sedmicu dana nakon početka konačne faze CBAM-a, Evropska komisija je bacila na tržište dilemu. Komesar za trgovinu i ekonomsku sigurnost Maroš Šefčovič rekao je da bi EK mogla proceniti izvodljivost privremenog povlačenja gnojiva iz CBAM-a ako postoje dokazi da politika dovodi do značajnog inflatornog pritiska na cene hrane, nakon pritiska evropskih ministara poljoprivrede.

Ova objava zbunila je kompanije u svim sektorima obuhvaćenim CBAM-om, ostavljajući mnoge u pitanju iznenadni preokret politike.

Priprema za punu implementaciju CBAM-a bila je daleko od glatke. EK je objavila ključne informacije tek sredinom decembra - samo nekoliko dana pre početka politike. To je uključivalo zadane vrednosti emisija, referentne vrednosti CBAM-a i metode za izračunavanje emisija.

Vreme je iznenadilo uvoznike širom sveta. Kompanije su se borile da procene troškove usklađivanja i kako bi CBAM mogao poremetiti njihove lance snabdevanja i dugo uspostavljena trgovinska partnerstva.

Uticaj na trgovinu

Analitičari u S&P Global Energy Horizons rekli su da je još prerano videti uticaj nedavnih dešavanja u vezi s CBAM-om na trgovinske tokove.

Očekuje se da će uticaj rasti kako se troškovi CBAM-a budu postepeno uvodili, dostižući punu implementaciju 2034. godine.

CBAM EU je prešao u svoju konačnu fazu od 1. januara, označavajući prvi operativni porez na ugljenik na svetu. Uvoznici robe s visokim udelom ugljika iz šest sektora - aluminija, cementa, električne energije, gnojiva, željeza i čelika, kao i vodonika - sada se suočavaju s finansijskom odgovornošću za ugrađene emisije svojih proizvoda i moraju kupiti CBAM certifikate koji odražavaju sadržaj CO₂ u njihovom uvozu.

Cene CO₂ u EU dostigle su najviši nivo od avgusta 2023.: Zašto?

BRISSEL - Dozvole za emisije ugljenika u Evropskoj uniji (eng. skrać. EUA) nedavno su dostigle najviši nivo od avgusta 2023. godine. Rast odražava smanjenu ponudu, političke odluke i promenjivu tržišnu potražnju u okviru Sistema EU za trgovanje emisijama (ETS), piše 16. januara specijalizovani portal **carboncredits**.

EUA se sada trguju po ceni od preko 92 eura po toni - što je najviši nivo u oko 18 meseci. Ovaj porast pokazuje da kompanije i tržišta očekuju da će u budućnosti biti dostupno manje dozvola kako EU pooštrava svoj limit emisija.

U 2026. godini, sistem se također preklapa sa Mehanizmom za prilagođavanje ugljenika na granicama (CBAM), porezom na uvoz robe s visokim udelom CO₂.

Sredinom januara 2026. godine, cena dozvole za emisiju ugljendioksida u EU porasla je na oko preko

92 eura po toni, što pokazuje povećanje od 27% u odnosu na cene iz januara 2025. godine.

Zašto su cene porasle?

Smanjena ponuda dozvola:

EU nastavlja da pooštrava ograničenje emisija i smanjuje broj izdatih novih dozvola. Procene iz kalendara aukcija Evropske berze i Rezerve za stabilnost tržišta pokazuju da će se obim aukcija smanjiti. Očekuje se da će pasti sa oko 588,7 miliona EU dozvola u 2025. na oko 482,4 miliona u 2026.

Politički signali i očekivanja reformi:

Investitori i kompanije očekuju buduće regulatorno pooštavanje. Dugoročni klimatski ciljevi EU uključuju smanjenje neto emisija za 90% do 2040. godine u poređenju s nivoima iz 1990. godine.

Poverenje na tržištu i fondovi:

Investicioni fondovi su povećali svoja ulaganja u EU fjučerse ugljenika. Trgovačke pozicije i špekulacije takođe mogu uticati na zamah cena, posebno kako se tržišno raspoloženje pomiče prema težim fjučersima.

Određivanje cene CO₂ pod političkim pritiskom

BRISSEL - Slovački premijer Robert Fico pozvao je Evropsku komisiju - pokrećući pitanje direktno s predsednicom Ursulom von der Lejen - da obustavi delove Sistema trgovine emisijama EU (ETS) zbog rastućih troškova energije i zabrinutosti oko konkurentnosti.

Fico je određivanje cene ugljendioksida opisao kao "strukturni teret" za industriju srednje Evrope, upozoravajući da bi tempo dekarbonizacije mogao potkopati proizvodnu bazu Evrope, javlja **STA**.

Poljska pretrpela veliki sajber napad na elektroenergetsku mrežu

VARŠAVA - „U poslednjim danima 2025. godine, napravljen je veliki pokušaj hakovanja poljskog energetsčkog sistema“, rekao je novinarima ministar energetike Miloš Motika. „To je bio „najsnažniji napad na poljski elektroenergetski sistem u godinama“, ali „uspešno je odbijen“.

„Ovo je prvi put da smo se susreli s višestrukim pokušajima napada na pojedinačne izvore proizvodnje – solarne farme, pa čak i pojedinačne vetroturbine“, objasnio je Motika. „Uključivao je pokušaj prekida komunikacije između proizvodnih instalacija i operatora mreže na velikom području Poljske“, prenosi portal **NFP**.

Uloga obnovljivih izvora energije u poljskom energetsčkom miksu značajno je porasla poslednjih godina. Oni čine oko 29% sve električne energije proizvedene u zemlji.

Prethodni napadi na poljsku elektroenergetsku mrežu bili su usmereni na velike energetske objekte ili prenosni sistem, napomenuo je Motika. „Nismo ranije videli ovu vrstu napada [na manja postrojenja obnovljivih izvora energije], ali možemo očekivati da će se desiti ponovo.“

Nemačka i EU postigle dogovor o strategiji za elektrane

BERLIN - Nemačka je saopštila 15. januara da je postigla generalni dogovor s Evropskom komisijom o planu izgradnje novih elektrana, dodajući da će ove godine ponuditi na tender kapacitet od 12 gigavata (GW), s fokusom na elektrane na prirodni gas.

Vlada planira da subvencionise izgradnju flote gasnih elektrana od 10 gigavata (GW) koje mogu raditi u vreme kada energija vetra i sunca nisu dovoljne za zadovoljavanje potražnje za električnom energijom. Poslovni efekat za nove elektrane na prirodni gas može se garantovati samo uz dodatnu državnu podršku, zbog čega vlada pregovara o programu državne pomoći s Evropskom komisijom. Komisija bi mogla dati konačno zeleno svetlo tek kada nemački parlament usvoji potrebno zakonodavstvo, prenosi **cleanenergywire**.

Cena električne energije za industriju, snižena cena električne energije za energetske intenzivne sektore, takođe zahteva odobrenje EU prema zakonu o državnoj pomoći. Inicijativa je ključni element plana kancelara Merca za zaustavljanje pada industrije i povratak Nemačke ekonomskom rastu. Vlada trenutno radi na regulaciji subvencija. U novembru je vlada pozvala EU da dozvoli industrijskim kompanijama da istovremeno primaju nekoliko subvencija za cenu električne energije. Merc je rekao da će EU to dozvoliti.

Energetska industrija je više puta saopštila da je od najveće važnosti održati aukcije za izgradnju gasnih elektrana što je pre moguće, jer kašnjenja ugrožavaju rani izlazak iz pogona elektrana na ugalj na zapadu zemlje, zbog čega su potrebni drugi rezervni resursi kako bi se osigurala sigurnost snabdevanja.

Najveće nemačke komunalne kompanije čekale su detalje strategije elektrana, pre investicione odluke pod uslovom da regulatorni okvir omogući profitabilan rad.

Nekoliko dobavljača obnovljive energije i klimatskih grupa podnelo je žalbe Evropskoj komisiji na vladine planove za nove gasne elektrane. Tvrdi da bi to narušilo konkurenciju, nepotrebno povećalo troškove energetske tranzicije i usporilo čiste alternative.

Termoelektrane na ugalj u Nemačkoj ponovo profitabilne

BERLIN - Termoelektrane na ugalj u Nemačkoj su ponovo profitabilne zbog porasta potražnje za električnom energijom tokom hladnog talasa i pada cena ugljenika u Evropi poslednjih dana.

TE na ugalj koje rade na lignit vratile su se profitu nakon što su cene CO₂ pale za oko 8% protekle nedelje, rekli su za **Blumberg** analitičari

Pad cena dozvola za emisije CO₂ učinio je termoelektrane na ugalj u Nemačkoj profitabilnijim od kapaciteta na prirodni gas, prema analitičarima.

Hladni talas, rastuća potražnja i slaba proizvodnja obnovljivih izvora energije, posebno solarne energije zimi, rezultirali su time da termoelektrane na ugalj i gas zadovoljavaju gotovo polovinu nemačke potražnje za električnom energijom, prenosi Blumberg.

Vud Mekenzi predviđa da će se evropske cene gasa gotovo prepoloviti do 2030. godine

EDINBURD - Novi talas ponude utečnjelog prirodnog gasa (LNG) mogao bi preokrenuti deceniju pada evropske industrije, smanjujući godišnje troškove energije za 39 milijardi eura do 2032. godine i ostvarujući kumulativne uštede od 180

milijardi eura, što je ekvivalentno 1% trenutnog BDP-a EU, prema najnovijem izveštaju "Horizons", kompanije analitičke i konsultantske firme Vud Mekenzi (Wood Mackenzie).

Vud Mekenzi predviđa da će se evropske cene gasa gotovo prepoloviti do 2030. godine u

poređenju s nivoima iz 2025. godine, jer globalna ponuda LNG-

a raste brže od potražnje, i uprkos tome što će se cene nakon toga oporaviti, one će se i dalje trgovati u proseku od 24 €/MWh u periodu 2030-2035. Cene bi mogle dodatno pasti ukoliko dođe do značajnijeg povratka ruskog gasa u Evropu, stoji u izveštaju.

Potražnja za prirodnim gasom i električnom energijom u Evropi u industriji smanjila se za 21%, odnosno 4% od 2021. godine. Ali usporena evropska ekonomija mogla bi dobiti značajan podsticaj od nižih troškova energije. Na osnovu Vud Mekenzijske prognoze industrijskih cena i pod pretpostavkom da će državni porezi ostati uglavnom slični, projektovane kumulativne uštede su ekvivalentne 19% današnjih ukupnih rashoda za gas i električnu energiju.

Visoke cene podstakle su ogromna ulaganja u kapacitete za LNG u SAD-u i Kataru. Ovaj talas ponude nudi priliku da se preokrene ono što mnogi smatraju neizbežnim padom konkurentnosti evropske industrije.

Izveštaj: Dekarbonizacija se usporava širom Evrope

LONDON - Najnoviji izveštaj energetske brokerske kompanije **Montel EnAppSys** pokazuje da se, uprkos rekordnim nivoima proizvodnje solarne energije, dekarbonizacija usporava širom Evrope.

U poređenju sa 2024. godinom, izveštaj pokazuje da je doprinos fosilnih goriva ukupnoj proizvodnji energije porastao na 27%, dok je udeo obnovljivih izvora energije (OIE) pao na 73%.

To je uglavnom bilo zbog nižih nivoa proizvodnje energije vetra i hidroelektrana, dok je električna energija proizvedena iz hidroelektrana pala za 11% na 427,4 TWh.

Međutim, što se tiče solarne energije, rekordno visoka proizvodnja zabeležena je 2025. godine, sa 284,5 TWh (13,5% više nego u 2024. godini).

Trendovi proizvodnje energije iz fosilnih goriva takođe su bili donekle mešoviti prošle godine. Iako je zabeležena najniža proizvodnja energije iz uglja/lignita ikada, to je nadoknađeno oporavkom proizvodnje energije iz prirodnog gasa, navodi se u izveštaju.

Negativne cene

Sve ukazuje na to da će se rekordna proizvodnja solarne energije nastaviti ove godine.

Međutim, Žan pol Hareman, direktor u Montel EnAppSys navodi: „Proizvođači na nivou mreže vide pretnje od negativnih cena tokom perioda vršne proizvodnje iz obnovljivih izvora, uglavnom zbog nedostatka skladišta, što može voditi padu proizvodnje iz OIE.“

Prošle godine u šest evropskih zemalja zabeleženo je više od 500 sati cena ispod nule, a trend je pogoršan povećanim kapacitetima vetroelektrana i solarne energije te nedostatkom odgovora na potražnju.

Evropa se obavezuje na širenje energije vetra uprkos kritikama Trampa

BRISSEL - Evropske vlade u ponedeljak su ojačale svoje planove za masovno proširenje projekata energije vetra, uprkos tome što je američki predsednik Donald Tramp pojačao kritike njihove agende zelene energije, javlja **Rojters**.

Tramp je otvoreno kritikovao napore evropskih zemalja da pređu na energiju s niskim udelom ugljenika. Govoreći na Svetskom ekonomskom forumu u Davosu prošle nedelje, opisao je vetroturbine kao "gubitnike" i rekao da što više vetroturbina zemlja ima, to više novca gubi.

Na samitu u Hamburgu, devet evropskih vlada (Nemačka, Danska, Belgija, Francuska, Irska, Luksemburg, Holandija, Norveška i Velika Britanija) i NATO složilo se da proširi kapacitete vetroelektrana na Severnom moru do 100 GW olakšavanjem ključnih prekograničnih projekata. Ministri su rekli da će ostvarenje ovih ambicija smanjiti troškove električne energije za 30% do 2040. godine.

Trenutno stanje je da EU27 zaostaje za svojim ciljevima kapaciteta vetroparkova na moru. Prema podacima Evropske komisije, ukupni instalirani kapacitet priobalnih vetroelektrana u EU u 2023. godini iznosio je 19,38 GW.

Rastu strahovi zbog rastuće zavisnosti Evrope od uvoza američkog gasa

BRISEL — Evropska unija je na putu da do kraja decenije dobije gotovo polovinu svog gasa iz Sjedinjenih Američkih Država, što stvara veliku stratešku ranjivost za blok, jer su odnosi sa Vašingtonom dostigli najniži nivo ikada.

Novi podaci podeljeni sa briselskim portalom **POLITICO** pokazuju da Evropa već uvozi četvrtinu svog gasa iz SAD-a, a ta brojka će se povećati kako se bude postepeno uvodila potpuna zabrana uvoza ruskog gasa u bloku.

Iako "postoje i drugi izvori gasa u svetu", rizik da Tramp prekine isporuke Evropi nakon upada na Grenland "treba uzeti u obzir", rekao je za POLITICO jedan visoki diplomata EU.

Nakon što je Rusija izvršila invaziju na Ukrajinu 2022. godine, EU je srezala uvoz ruskog prirodnog gasa, sa 50% 2021. godine na samo 12 posto sada, prema podacima Brugela, briselskog ekonomskog analitičkog centra.

SAD su već najveći izvoznik LNG-a u EU, sa udelom od oko 27 posto uvoza prirodnog gasa u EU, u odnosu na 5 posto u 2021. godini.

Niz novih sporazuma s američkim energetske kompanijama mogao bi povećati tu brojku na čak 40 posto ukupne potrošnje gasa u EU do 2030. godine, i na oko 80 posto ukupnog uvoza LNG-a u blok, prema podacima IEEFA-e, američke neprofitne organizacije koja promoviše čistu energiju.

Evropska skladišta gasa se prazne najbržim ritmom u poslednjih 5 godina

BRISEL - Ispodprosečne zimske temperature uzrokuju najbrži tempo povlačenja iz skladišta prirodnog gasa u Evropi u poslednjih pet godina, jer potražnja za grejanjem raste.

Skladišta gasa u EU bila su popunjena samo 47% zaključno s 21. januarom, prema najnovijim podacima Gas Infrastructure Europe.

To je znatno ispod proseka u poslednjih nekoliko godina, što signalizuje da će Evropa morati da uvozi više gasa leti kako bi obnovila zalihe u skladištima, prenosi **Blumberg**.

Evropske energetske grupe objavile mapu gasne infrastrukture za 2026.

BRISEL - Evropska energetska tela gasne privrede, ENTSOG i GIE objavili su zajedničku [Mapu kapaciteta sistema](#) prirodnog gasa za 2026. godinu, nudeći ažuriran pogled na gasnu infrastrukturu i tržišne podatke kontinenta.

Godišnja publikacija pruža detaljan pregled uvoznih i prenosnih kapaciteta od 1. januara 2026. godine. Ovo najnovije izdanje sadrži proširenu pokrivenost, uključujući istorijske profile ponude i potražnje za Ukrajinu i Moldaviju po prvi put.

Mapa prikazuje stope popunjenosti skladišta gasa, kapacitete za proizvodnju električne energije iz gasa i kapacitete za tečni prirodni gas (LNG).

Oprečne vizije energetskog suvereniteta u Poljskoj i Mađarskoj

TORONTO - Širom Istočne Evrope, „energetski suverenitet“ postao je politički slogan – ali ne i onaj sa zajedničkim značenjem. Za Poljsku to znači slobodu od ruskih naftovoda i usmeravanje ka obnovljivim izvorima energije. Za Mađarsku to znači izbor partnera bez mešanja Brisela. Shodno tome, jedan slogan sada definiše dve kontrastne vizije za budućnost regije, komentariše kanadski portal **mironline**.

Poljska je usidrila svoju tranziciju u diversifikaciji, saradnji EU i širenju obnovljivih izvora energije. Mađarska je, nasuprot tome, ojačala svoje nuklearno partnerstvo s ruskim Rosatomom, prkoseći nadzoru EU. Više od jednostavne razlike u strategiji, ova podela otkriva dva suprotstavljena pogleda na autonomiju unutar Evropske unije. Decenijama je ugalj bio okosnica poljske ekonomije. U 2024. godini, zapošljavala je stotine hiljada ljudi u Šleskoj i proizvodila 57 posto električne energije u zemlji. Međutim, proizvodnja se brzo urušava, s preostalih samo 19 rudnika, a predviđa se da će proizvodnja pasti na 23 miliona tona do 2030. godine. Vlada se sada suočava s izazovom demontiranja industrije s nasleđem društvenih poremećaja koji datira još iz 1990-ih, kada su postkomunistička zatvaranja devastirala šleske gradove.

Ipak, populistički poljski političari pozivaju se na ugalj kao simbol suvereniteta, pokazujući da na energetske tranzicije zemlje utiču politički faktori, a ne samo ekološki.

Nakon ruske invazije na Ukrajinu, Poljska je intenzivirala svoju potragu za energetskim suverenitetom. Danas su primarni izvori uvoza Poljske Sjedinjene Američke Države (17 posto), Norveška (18 posto) i Saudijska Arabija (29 posto).

U 2024. godini, udeo energije vetra i sunca u energetskom miksu Poljske gotovo se udvostručila na 29 posto – rezultat održivih javnih investicija i smanjenja troškova tehnologije. Međutim, poljski elektroenergetski sistemi suočavaju se s ograničenjima povezanim s rastom. Operateri su često prisiljeni da smanje proizvodnju obnovljivih izvora energije tokom vršnih sati zbog ograničenja u skladištenju i nefleksibilnih prenosnih sistema.

Mađarska, s druge strane, sledila je alternativni pristup energetskom suverenitetu. Za Budimpeštu, sloboda izbora partnera bez ograničenja je suština takve nezavisnosti – što se ogleda i kroz 12 milijardi evra vredan nuklearni projekat Paks II.

Evropski sud pravde složio se sa Austrijom i ekološkom organizacijom Grinpis da je sporazum prekršio pravila EU 2025. godine, navodeći da je Evropska komisija pogrešno odobrila mađarsku državnu pomoć i nazvavši to "ogromnom greškom". Budimpešta tvrdi da će se izgradnja nastaviti, tvrdeći da se presuda odnosi na proceduru, a ne na legitimnost.

Proširujući svoje strateško manevrisanje izvan Evrope, Mađarska pozdravlja odluku Sjedinjenih Država iz juna 2025. godine da ukinu sankcije projektu Paks II.

U Mađarskoj, energetski suverenitet nije prekid veza. Radije, radi se o održavanju autonomije u donošenju odluka.

Podela između Varšave i Budimpešte u konačnici pokazuje da energetski suverenitet u Istočnoj Evropi nije jedno odredište. Umesto toga, manifestuje se kao politički koji otkriva kako nacije doživljavaju moć, bilo kao oblik partnerstva ili otpora.

Evropa priprema odgovor na scenario da SAD blokiraju pristup tehnologiji

NJUJORK - „Izvršna vlast Evropske unije trenutno radi na novom zakonodavstvu usmerenom na promociju tehnološkog suvereniteta" objavio je ekskluzivno 23. januara **Volstrit džurnal** (Wall Street Journal) pozivajući se na "upućene zvaničnike i zakonodavce“.

WSJ piše da moćni ljudi u EU žele da smanje ovim zakonom „zavisnost“ od SAD-a, pored toga što pomažu svojim kompanijama, mada ne nužno da se „odreknu“ tehnologije koje proizvode giganti Silikonske doline.

Njujorški berzanski dnevnik u svojoj priči o ovom potencijalnom zakonodavstvu koristi izraz ekonomske odbrane i odvrćanja - a ne neku vrstu prvog udara. Zvaničnici EU očigledno drhte od straha od "izvršne naredbe Bele kuće koja će regiji ukinuti pristup podatkovnim centrima ili softveru za e-poštu koji je potreban preduzećima i vladama za funkcionisanje", piše Džurnal.

Preduzimanje proaktivnih koraka prema tehnološkom suverenitetu EU ima stvarnu podršku građana koji su u panici da će im biti zabranjen pristup američkoj platformi društvenih medija koju trenutno koriste za komunikaciju, komentariše informacioni blog **Gizmodo**.

Britanija: Vanredno poskupljenje struje radi finansiranja nove nuklearke

LONDON - Očekuje se da će računi za energiju u domaćinstvima u Velikoj Britaniji porasti ovog meseca za mnoge kupce, delom i kako bi se pomoglo u finansiranju nove nuklearne elektrane. Kako je preneo 20. januara londonski **Tajms**, britanski regulator za energiju Ofgem je najavio povećanje gornje granice cena energije u zemlji za 0,2%, koje će stupiti na snagu od 1. januara do 31. marta. Ovo ograničenje predstavlja limit koji energetske kompanije mogu naplaćivati kupcima po standardnim tarifama za energiju.

Povećanje će dodati oko tri britanske funte (oko 4 dolara) godišnje prosečnom računu za energiju domaćinstva. Prema Ofgemu, ovo prosečne troškove energije domaćinstava u Velikoj Britaniji povećava na oko 1.758 funti (oko 2.300 dolara) godišnje.

Prema Tajmsu, zvaničnici su rekli da će dodatni troškovi pomoći u finansiranju izgradnje nuklearne elektrane Sajzvel (Sizewell) C i produženju vladinog programa "Popust za topli dom" kako bi se pomoglo domaćinstvima s niskim primanjima da priušte rastuće troškove energije.